

Podvrste cirkulirajućih limfocita, citotoksičnost prirodnoubilačkih stanica i sastavnice hipotalamo-pituitarno-adrenalne osi u hrvatskih ratnih veterana s post-traumatskim stresnim poremećajem: presječno istraživanje

Andelko Vidović, Maja Vilibić, Ante Sabioncello, Katja Gotovac, Sabina Rabatić, Vera Folnegović-Šmalc, Dragan Dekaris

CMJ 2007; 48: 198-206

Cilj Odrediti podvrste limfocita u perifernoj krvi – T stanice, pomoćničke stanice, citotoksične limfocite T, limfocite B, prirodnoubilačke stanice i njihovu citotoksičnost, koncentraciju serumskog kortizola i izražaj glukokortikoidnih receptora u hrvatskih ratnih veterana s dijagnozom post-traumatskog stresnog poremećaja (PTSP). Istražiti odnos tih nalaza i vremena koje je prošlo of traumatskog iskustva.

Postupci Skupina od 38 primjereno obrađenih bolesnika s PTSP-om uspoređena je sa skupinom od 24 zdrava civila. Podvrste limfocita i izražaj unutarstaničnih glukokortikoidnih receptora određeni su trobojnom protočnom citometrijom. Citotoksičnost prirodnoubilačkih stanica procijenjena je testom otpuštanja ^{51}Cr , a serumska koncentracija kortizola radioimunotestom.

Rezultati Našli smo veći broj limfocita u bolesnika s PTSP-om nego u zdravih osoba ($2294,7 \pm 678,0/\mu\text{L}$ vs $1817,2 \pm 637,0/\mu\text{L}$, $P=0,007$) i pozitivnu korelaciju između intenziteta izražaja glukokortikoidnih receptora i broja godina koje su prošle od traumatskog iskustva ($r_s=0,43$, $P=0,008$). Izražaj limfocitnih glukokortikoidnih receptora pozitivno je korelirao sa serumskom koncentracijom kortizola i u bolesnika s PTSP-om ($r=0,46$, $P=0,006$) i u zdravih kontrolnih ispitanika ($r=0,46$, $P=0,035$).

Zaključak Ovo istraživanje je potvrdilo da je pri kroničnom PTSP-om zahvaćen i imunosustav. Naši nalazi upućuju i na to da je profil hipotalamo-pituitarno-adrenalne osi u PTSP-u povezan s trajanjem bolesti. Ove studija ima razmjerno malu snagu, stoga su potrebna istraživanja na većem uzorku kako bi se potvrdili dobiveni rezultati.